

ՎԵՐԱԳՏՆԵԼ ԵՐԱՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Մեծ Պահոց ընթացքին, Բուն Բարեկենդան կիրակին մինչեւ Գալստեան ճրդ կիրակին, Աստուածաշունչէն կատարուած ընթերցուածները մեզի կը յիշեցնեն կեանքին նպատակը: Մե՛ր կեանքին նպատակը: Մե՛ր ապրիակերպը: Մե՛ր ազատ կամփով մե՛ր ընտրած համապարհը: Եւ անոր հետեւանման մեր ստացած երանութիւնը, վարձատրութիւնը. եւ կամ՝ Դատապարտութիւնը, տանջա՛մբը, կամ "դժոխքը":

Աստուածաշունչէն ընթերցուածները մեզի կը յիշեցնեն մարդուն անկումը իր երանական կեանքէն: Հեռանալը Աստուծոյ կամփէն: Եւ մարդուն կեանքի պայքարը՝ վերագոյնելու կորսնցուցած այդ երանական կեանքը:

Եւ ասիկա՝ մեզմէ ամէն մէկուն կեանքին պատմութիւնն է:

Առնենք Յիսուսի պատմած առակներէն մէկը, որ կը ներկայացնէ հարուստ մարդու մը կեանքը: Անոր նոխրութիւնը, անոր տունին մէջ կազմակերպուած ճաշկերոյթները:

Եւ միւս կողմէ անոր դուռին առջեւ նստող մուրացիկը, Աղքատ Ղազարոսը: Անտուն, անտէր: Վերքերով տանջուող, եւ հարուստին ճաշերէն աւելցածին եւ թափուելիք փշրանքներուն սպասող, որ իր անօթութիւնը յագեցնէ (Լուկ. ԺԶ 18-31):

Մեզմէ ամէն մէկուն մտքէն շատ մը հարցումներ պիտի անցնին:

Կը համարձակիմ ըսել թէ, ինչ հարցում որ անցնի մեր մտքէն, անոր պատասխանը կրնանք հանել այս պատմութեանէն:

Հարցումներ՝ կեանքի նպատակի մասին:

Հարցումներ՝ այս աշխարհի եւ հանդերձալ կեանքի մասին: Աշխարհը վայելելու, եւ կամ այս աշխարհի մէջ նեղութիւններ փաշելու եւ չարչարուելու մասին: Եւ կամ՝ մահուան եւ հոգիի անմահութեան մասին: Ինչպէս նաեւ մեր սիրելիներուն մասին՝ այս աշխարհի վրայ ապրող կամ հանգուցեալ:

♦ ♦ ♦

Հետաքրքրական առակ մըն է, հարուստին եւ աղքատ Ղազարոսին պատմութիւնը:

Տրամա մըն է, զանազան տեսարաններով եւ արարներով:

Եւ միայն Լուկաս Աւետարանիչ ունի այս պատմութիւնը: Եւ ան՝ իր պատմելու ռնով եւ տրամաբանական շարայարութեամբ, այդ տրաման կը հասցնէ խորունկ եւ իմաստալից եզրակացութեան մը:

♦ ♦ ♦

Հետեւինք այդ տրամային, Լուկասու Աւետարանի ԺԶրդ Գլուխ, 18րդ համարէն սկսելով:

Տե՛ս թէ՛ քու հարցումներուդ պատասխանը կը գտնե՞ս: Տե՛ս թէ՛ քու եւ կամ ճեզի ծանօթ մէկու մը կեանքէն եւ խօսքերէն պատկերներ, տեսարաններ կը բացուի՞ն աչքիդ առջեւ:

Եւ ամէն մէկ տեսարան որ կը կարդանք, պէտք է գայն իր ամբողջական եւ ընդարձակ տրամին մէջ տեղաւորենք:

♦ ♦ ♦

Առաջին տեսարանն է. —

Հարուստ մարդ մը կար: Անկեա "կը հագնէր քեհեզներ", որ կը նշանակէ ոսկեհիւս, մետաքսեայ զգեստներ, "եւ ծիրանիս", եւ ուրախ էր: Ուրախութիւն կար իր տունին մէջ: Միշտ եւ առատապէս:

Եւ երեսակայեցէ՛ք այդ հարուստ մարդուն տունին մէջ կատարուած բոլոր հաւաքոյթները, հանդէսները, ձեռնարկները, եւ ինչ որ կարող էր անկաւ ընել:

Եւ աղփատ մարդ մըն ալ կար, Ղազարոս անունով, վերքերով վիրաւոր, որ ինկած էր հարուստ մարդուն դրան առջեւ: Եւ կարեւոր է յիշել Ղուկաս Աւետարանիչին նկարագրութիւնը՝ “Եւ անկեալ դնէր առ դրան նորս”: Անոր դրան առջեւ ինկած կը մնար, եւ հարուստ մարդը զայն կը տեսնէր, անոր ղոյնն կ’անցնէր, եւ անոր վերքերն ալ կը տեսնէր:

Եւ այդ աղփատ Ղազարոսը կը ցանկար իր որովայնը լեցնել այն փշրանքներէն, որոնք կը նետուէին հարուստին սեղանէն:

Եւ տակաւին, շուններն ալ կուգային եւ անոր վերքերը կը լիզէին:

♦ ♦ ♦

Կուգամք Երկրորդ տեսարանին:

Ղուկաս Աւետարանիչ կ’ըսէ.–

Եւ պատահեցաւ որ աղփատը մեռաւ: Եւ հրեշտակները առին զինքը ու տարին, եւ Հայր Աբրահամին ղոյնը, անոր “գոգը” նստեցուցին:

Եւ ասոր հակադրաբար, Աւետարանիչը կը շարունակէ.– Մեռաւ նաեւ մեծատունը: “Եւ թաղուեցաւ”:

Պէտք է երեսակայեմք այն բոլոր հանդիսութիւնները, ծաղկեպսակները, թաղմանական արարողութիւնները, “սգակիր բարեկամները”, որոնք մաս կազմեցին հարուստին թաղման կարգադրութիւններուն եւ թափօրին:

♦ ♦ ♦

Երրորդ տեսարան.–

Այդ հարուստը իր աչքերը բացաւ դժոխքին մէջ: Եւ կը տանջուէր:

Աչքերը վեր վերցուց, եւ տեսաւ հեռուն Հայր Աբրահամը: Եւ անոր ղոյնը տեսաւ Ղազարոսը: Այն Ղազարոսը որ իր տան դուռին առջեւ երկնցած կը մնար. որուն ղոյնն ամէն անգամ կ’անցնէր, անոր վերքերը կը տեսնէր:

Այդ Ղազարոսը հիմա Հայր Աբրահամին “գոգը” նստած, հանգիստ կը վայելէր:

♦ ♦ ♦

Չորրորդ տեսարան.–

Այդ հարուստը ձայնը բարձրացուց, եւ աղաղակեց. “Հայր Աբրահամ, կ’աղաչեմ, ողորմէ՛ ինծի”:

Կարեւոր է այս խօսքը. “Կ’աղաչեմ, ողորմէ՛ ինծի”: Եւ ղրկէ այս Ղազարոսը, որ եւ կը ճանչնամ, եւ ինքն ալ զիս կը ճանչնայ, ղրկէ՛, թող իր մատին ծայրը ջուրին մէջ թաթխէ, եւ զայ եւ իմ տոչորոզ լեզուիս վրայ կաթեցնէ, որովհետեւ այստեղ այս կրակին մէջ կը տառապիմ, կը պապակիմ:

♦ ♦ ♦

Հինգերորդ տեսարան.–

Հայր Աբրահամ կը պատասխանէ.– “Որդեակ, յիշէ՛: Յիշէ՛ որ դուն այն կեանքին մէջ ամէն տեսակ բարիքներ կը վայելէիր: Յիշէ՛ նաեւ որ, այս Ղազարոսը դուռիդ առջեւ կը չարչարուէր, չարչարանքներու մէջ էր: Իսկ հիմա...: Ան հիմա կը մխիթարուի այստեղ, եւ դուն այդպէս կը պապակիս”:

♦ ♦ ♦

Վեցերորդ տեսարան.-

Հայր Աբրահամ կը շարունակէ.- “Ո՛չ միայն այսչափ՝ որ անիկա այսպէս կը միխթարուի, եւ դուն տաճութեան մէջ, կրակին մէջ կը պապակիս, այլ տակաւին, այնպիսի մեծ վիճ մը կայ, անդունդ մը կայ, ձեր եւ մեր միջեւ, որ եթէ մէկը ուզէ անգամ, ո՛չ կրնայ մեր կողմէն ձեր կողմը անցնիլ, եւ ոչ ալ ձեր կողմէն մէկը կրնայ այս կողմը անցնիլ:”

Այս խօսքերը կարեւոր են, որովհետեւ մեր Եկեղեցւոյ վերջին դատաստանի վարդապետութիւնը կը յիշեցնեն մեզ:

♦ ♦ ♦

Եօթներորդ տեսարան.-

Այս հարուստը, այլեւս յուսահատ, յանկարծ կը յիշէ որ եղբայրներ ունի երկրի վրայ, ետեւը թողած: Եւ կ'ըսէ “կ'աղաչեմ, Հայր Աբրահամ, դրկէ՛, Ղազարոսը դրկէ վարը, մեր տունը: Այնտեղ եղբայրներ ունիմ: Հինգ հաստ եղբայրներ ունիմ, բող անոնց պատմէ թէ ինչ կը պատահի այստեղ: Անոնք գիմքը կը ֆանչկան: Թող անոնք լսեն իր վկայութիւնը, որպէսզի անոնք ալ այստեղ չգան: Եւ թող չը տանջուին, ինչպէս ես կը տանջուիմ”:

♦ ♦ ♦

Եւ վերջապէս ութերորդ տեսարան.-

Հայր Աբրահամ կ'ըսէ. “Տղա՛ս, անոնք մարգարէները ունին, Մովսէս Մարգարէն ունին, իրենց սորվեցնողները ունին, իրենց օրէնքները եւ Սուրբ Գիրքը ունին: Այդ բոլորը իրենց տրուած է: Անոնց մտիկ թող ընեն: Անոնց մտիկ կ'ընեն: Անոնց մտիկ կրնան ընել”:

Հարուստը կը պատասխանէ. “Ո՛չ, Հայր Աբրահամ, ո՛չ: Եթէ մեռելներէն մէկը երթայ անոնց խօսի, այն ատեն կ'ապաշխարեն: Այն ատեն իրենց սխալներէն ետ կը դառնան: Նոյն սխալները չեն գործեր”:

♦ ♦ ♦

Հայր Աբրահամ կը պատասխանէ. “Որդեա՛կ, եթէ Մովսէսին, եթէ մարգարէներուն, անոնց խրատներուն, եթէ պատուիրաններուն եւ Աստուծոյ խօսքին մտիկ պիտի չընեն, մեռելներէն ալ եթէ մէկը յարութիւն առնէ, եւ երթայ անոնց բացատրէ, դարձեալ օգուտ պիտի չընէ”:

♦ ♦ ♦

Այս պատմութեան մէջ մենք ունինք մեր Եկեղեցիին ամբողջ վարդապետութիւնը, ուսուցումը՝ մեր կեանքը ապրելու, գործելու, նաեւ ապաշխարանքին, վերջին դատաստանին, եւ այն բոլոր հարցումներուն մասին, որոնք մեր միտքէն կ'անցնին, երբ կը կասկածինք Աստուծոյ արդարութեան, դատաստանին, նաեւ հոգիին ազատութեան եւ ուրիշ շատ մը հարցերու շուրջ, որոնք մեր միտքը կը ճնշեն, կը չարչարեն:

♦ ♦ ♦

Մինչեւ անգամ մանուկներ հարցումներ ունին՝ Աստուծոյ ի՞նչ ըլլալու մասին: Երկինքի եւ արքայութեան մասին: Չարի եւ Բարիի, պատիժի եւ վարձատրութեան, եւ իրենց ամենօրեայ կեանքին հետ կապուած խնդիրներու մասին:

Մեր ծնողները պատրա՞ստ են իրենց զաւակներուն ձեռքէն բռնելու եւ Աւետարանի ճշմարտութեան ֆանապարիք ցոյց տալու, եւ սորվեցնելու:

♦ ♦ ♦

Հայաստանի երիտասարդ դեսպաններէն մէկուն հինգէն-վեց տարեկան տղան, Բարիի մէջ, երբ առաջին անգամ ըլլալով կրօնական դասեր կ'առնէր, կրօնի մասին կը սորվէր, տուն կ'երթայ եւ իր մօրը նոյն

հարցումները կը հարցնէ: Մայրը, ընդունելով որ ինք եւս կրօնական դաստիարակութիւն չէ ստացած (Գօմիւնիստ երկրի մը մէջ ապրած եւ դաստիարակուած ըլլալով), իր ողջմտութիւնը կը գործածէ, եւ չը շփոթեցնելու համար իր գաւակը, ոչ միայն կասկած չի յայտնեւ, այլ ընդհակառակն, տրուած կրօնական տեղեկութեանց մասին իր համաձայնութիւնը կը յայտնէ:

♦ ♦ ♦

Ուրիշ մայր մը պատմեց թէ ինչպէս՝ իր եօթը տարեկան գաւակը հարցուցեր է. “Մամի՛, երկինք երբ երթանք, այնտեղ կրնա՞նք քալել եւ վագել: Մեր այս աչքերով կրնա՞նք իրար տեսնել, իրարու հետ խօսիլ”:

Այդ “Մամի՛ն” կրնար գոհացնել իր գաւակին հետաքրքրութիւնը, յիշեցնելով որ, գիշերները երբ մեր աչքերը կը գոցենք, եւ “ի քուն կը մտնենք”, կը շարունակենք ապրիլ մեր հոգիով, տեսնել մեր հոգիի աչքերով, նաեւ քալել, վագել ու երգել, եթէ երջանիկ ենք: Նոյնպէս կրնանք յիշել մեր կեանքին հետ կապուած անձերը, եւ ուրախանալ, կամ տանջուիլ:

♦ ♦ ♦

Հետեւաբար, Բրիտտոսի Աւետարանը, ինչպէս անոր մէջէն Հարուստ մարդուն եւ Աղբատ Ղազարոսին առակը, մեզի կը սորվեցնեն թէ՛ հոգիի կեանքը յաւիտենական է, իսկ ֆիզիքական մեր կեանքը ժամանակաւոր է:

Մեզի կը մնայ գիտնալ՝ ի՞նչպէս օգտագործել Աւետարանի ուսուցումը, ինչպէ՞ս հետեւիլ անոր խրատներուն, օրինակ առնելով հարուստին նախատագիւրէն, դատաստանէն:

Երանի մեզմէ ամէն մէկը հաստատուն մնայ Աւետարանէն իրեն փոխանցուած այս հաւատքին վրայ, եւ ժամանակաւոր այս կեանքէն անցնի նոյն հոգիով, եւ արժանի դառնայ նոյն հոգիին յաւիտենական կեանքը վերագտնելու երանութեան:

Թ.Ա.Մ.